

KIRKON HARHARETKET IV

Väinö Hotti

Teh.V.Hotti

RISTIRETKET ovat kouluesimerkki kirkon harharetkestä. Tosin ne samalla liittyvät olennaisena osana katolisen kirkon veriseen politiikkaan. Jeesus ja apostolit selvästi tuomitsivat evankeliumin väkivaltaisen levittämisen:

”Silloin Jeesus sanoi hänelle: ”Pistä miekkasi tuppeen; sillä kaikki, jotka miekkaan tarttavat, ne miekkaan hukkuvat” (Matt.26:52).

RISTIRETKET *it*:

Taistelu Pyhästä maasta ja kristittyjen ristiretket Jerusalemiin kestivät parisataa vuotta.

Eurooppalaiset hautoivat syvää vihaa muslimeja kohtaan, ja kristityt ryhtyivät tappamaan hyvällä omallatunnolla, kun paavi Urbanus II vaati vääräuskoisten kuolemaa ja lupasi kristityille synninpäästön ristin nimeen tappamisesta.

Ristiretkeläisten piti pelastaa Jerusalem tuholta ja muslimien vallasta, ja niin alkoivat lähes 200 vuotta kestäneet julmat ristiretket.

Ensimmäinen ristiretki 1096–1099: Paavi vaati vääräuskoisten kuolemaa

Eurooppa oli sekaannuksen vallassa ja kirkko oli jakautunut kahtia. Paavi Urbanus II uskoi, että pyhä sota yhdistäisi kristityt jälleen. Hänen kiivaat puheensa saivat sadattuhannet kristityt tarttumaan miekkaan muslimeja vastaan.

Ristiritarit matkustivat nälkää, vaarallisia seutuja ja vieraita armeijoita uhmaten 3 000 kilometrin pituisen matkan Jerusalemiin. Kannustimena heillä oli viha muslimeita kohtaan, toive nopeasta rikastumisesta ja hengellinen palo. Jo matka Länsi-Euroopasta Pyhään kaupunkiin oli verinen.

15. heinäkuuta 1099 – viiden viikon piirityksen jälkeen – ristiritarit valloittivat Jerusalemin. Seuraavina päivinä he tappoivat suuren osan kaupungin muslimeista ja

juutalaisista. Jerusalemin patriarkaksi eli kirkon päämieheksi nimitettiin Arnulf Choqueslainen, joka ryhtyi ankarasti vainoamaan vääräuskoisten lisäksi myös muiden kristillisten kirkkokuntien edustajia..

Seuraavat lähes sata vuotta Jerusalemiä hallitsivat kristityt (NETTI).

ROOMAN KIRKKO JA MAALLINEN VALTA

”Korjattavissa oleva erehtymättömyys (korrigible Infalibität) – se on se taikasauva, jonka Vatikaanin kokous on antanut komentosauvaksi paavin käteen”

(Osmo Tiirilä, Kristilliset kirkot ja muut yhteisöt, s.183).

Paavilla tarkoitetaan Rooman piispaa, roomalaiskatolisen kirkon johtajaa. Sana paavi tulee sanasta ”papa”, joka merkitsee isää. Roomalaiskatolisen uskon mukaan Paavi on Kristuksen perustaman maanpäällisen kirkon pää ja Kristuksen sijainen maan päällä. Tämän ajatuksen mukaan Pietari ja hänen seuraajansa ovat se kallio, jolle Kristus perusti Kirkon ja heille kuuluu Kirkon, Jumalan valtakunnan avaimet. Paavin myös sanotaan olevan erehtymätön silloin, kun hän puhuu *ex cathedra* (istuimelta). Erehtymättömyys ei siten sisälly tavalliseen opetukseen. Hengellisen roolinsa lisäksi Paavi on myös Vatikaanivaltion päämies.

Paaviuden kehittyminen ja vahvistuminen

Varhaisimmissa Raamatun ulkopuolisissa lähteissä, jotka liittyvät Rooman seurakuntaan ei ole löydettävissä viittauksia Pietarin seuraajan virkaan. Näitä ovat ensimmäisen ja toisen vuosisadan taitteesta olevat piispa Ignatioksen kirjoittama kirje roomalaisille ja 1. Kleemenssin kirje Roomasta.

Joidenkin kaupunkien seurakunnilla katsottiin kyllä olevan erityisasema, koska niillä oli läheinen historia apostoleihin ja heidän oppiinsa. Tällaisia keskuksia olivat Rooman lisäksi esimerkiksi Antiokia ja Jerusalem. Näihin seurakuntiin ja niiden säilyttämään oppiin varhaisen kirkon uskonpuolustajat vetosivat torjuessaan seurakunnissa ilmaantuneita harhoja. Kirkkoisä Irenaeus (2. vuosisadalla) perustelee Rooman seurakunnan luotettavuutta ja erityisasemaa Pietarin ja Paavalin perintöön vedoten.

Raamatusta paaviuden tueksi mainitaan yleisimmin Matteuksen 16. luvun teksti, jossa Jeesus kertoo perustavansa Kirkkonsa ”tälle kalliolle”. Pietarin viraksi tekstin tulkitsee esimerkiksi kirkkoisä Cyprianus (3. vuosisadalla). Tässä tulkinnassa kirkkoisät eivät kuitenkaan ole yksimielisiä. Luterilaiset tunnustuskirjat selittävät kohdan samoin kuin mm. Johannes Khrysostomos, joka oikein katsoo, että kallio merkitsee Pietarin uskoa ja tunnustusta.

Hengellisen arvovaltansa lisäksi historian paavit ovat kuuluisia maallisesta vallastaan. Rooman valtakunnassa korkea maallinen asema oli pitkään mahdoton kirkon viranhaltijoille kristinuskon ollessa laiton uskonto. Vainojen jälkeen Galeriuksen ja Konstantinuksen ediktit tekivät kristinuskosta ensin sallitun uskonnon. Jälkimmäinen myös tuki vahvasti kirkkoa. Rooman piispan aseman nousuun omissa kaupungissaan vaikutti lisäksi paikallisen maallisen hallinnon heikentyminen Keisarin siirtäessä pääkaupungin Konstantinopoliin. Toinen suuri muutos oli Länsi-Rooman romahtaminen, mikä pyyhkäisi pois vanhat roomalaiset valtarakenteet. Näissä olosuhteissa, kun kansa tarvitsi johtajaa, Rooman piispa oli luonnollinen mies, jonka puoleen kääntyä. Esimerkiksi Hunnien uhatessa Roomaa Leo Suuri otti kaupungin johtajan roolin ja neuvotteli kuuluisan hunnijohtaja Attilan kanssa.

Sydänkeskiajalla (n. 1000 – 1300 jKr.) Paavin valta saavutti huippunsa niin hengellisessä kuin maallisessakin mielessä. Paavi sai virallisesti arvonimekseen ’Kristuksen sijainen maan päällä’. Paavien opetuksen mukaan Jeesus Kristus ja hänen sijaisensa eivät muodostaneet kahta kirkon päätä, vaan vain yhden kirkon pään. Näin kuuliaisuus Kristukselle merkitsi automaattisesti kuuliaisuutta paaville. Lisäksi Rooman piispan väitettiin pitävän hallussaan Luukkaan evankeliumissa mainittua kahta miekkaa, jotka selitettiin maalliseksi ja hengelliseksi vallaksi. Niinpä valta sekä kirkossa että maallisessa hallinnossa olisi peräisin Pietarin seuraajalta (NETTI).

TALONPOIKAISKAPINA

[MARTTI LUTHERIIN VOIDAAN
VALITETTAVASTI SOVELTAA:](#)

**MITÄ SUUREMPI MIES,
SITÄ SUUREMPI VARJO!**

**MARTTI LUTHER
10.11.1483 – 18.2.1546**

31.10.2017 18:59 Tauno Puolitaival (NETTI).

Hänen (Lutherin) käytöksensä vuoden 1525 talonpoikaikapinan aikaan ei ollut soveliasta kunnan kristityille. Sama pätee hänen suhtautumiseensa juutalaisiin, joka tulee räikeästi julki vuoden 1543 kirjasta Juutalaisista ja heidän valheistaan. Talonpojat saivat innoitusta hänen ajatuksistaan, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia ja erehtyivät kokeilemaan sen toteuttamista väkivalloin. 1525 julkaistiin Schwabenin talonpoikien kaksitoista artiklaa. Niissä vaadittiin mm. helpotuksia veroihin, seurakunnille oikeutta valita omat pappinsa, metsästystä, kalastusta ja puunhakkuuta vapaaksi rajoituksista ja maaorjuuden kieltämistä. Talonpojat ajattelivat, että nämä vaatimukset perustuivat Raamatun sanaan. Luther ja monet muut reformaation johtajat väittivät, että kansan ihmiset olivat tulkinneet sanaa väärin. Kun ruhtinaat ja maanomistajat eivät vaatimuksille lämmenneet, talonpojat ryhtyivät aseelliseen kapinaan. He saavuttivat aluksi menestystä, mutta pian vastapuolen paremmin organisoidut ja koulutetut joukot kukistivat kapinan.

Lutherin mielestä maallisen esivallan oikeus ja velvollisuus oli käyttää äärimmäistä väkivaltaa tarpeen niin vaatiessa. Hän oli itse osaltaan vastuussa talonpoikien kapinasta, mutta asettui ruhtinaitten ja maanomistajien puolelle. Liekö ollut pelkkää itsesuojeluvaistoa, koska hän tiesi näin olevansa turvassa. Hänen tässä yhteydessä esittämänsä ei kovin kristilliseltä kuulosta: ”Myös kapinallinen ihminen, josta sellaista voidaan todistaa, on jo Jumalan ja keisarin pannassa, niin että se tekee oikein ja hyvin, joka ensimmäisenä sellaisen tappaa. Sillä itse kukin ihminen on sekä ylituomari että pyöveli, kun on kysymyksessä julkinen kapinannostaja,.. Sen tähden on nyt iskettävä, kuristettava ja pistettävä kuoliaaksi – salaa ja julkisesti – kuka vain osaa, ja ajateltava, että ei voi olla toista sen myrkyllisempää, vahingollisempaa, saatanallisempaa kuin kapinallinen ihminen; niin kuin lyödään kuoliaaksi hullu koira: ellet sinä tapa (häntä), niin hän tappaa sinut ja koko maan sinun kanssasi. ”
Ja niin ruhtinaat tekivät. 100 000 ihmistä menetti henkensä...